

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 6/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning samt om ändring av 14 och 19 § i lagen om be- handling av personuppgifter i polisens verk- samhet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 11 oktober 2005 en proposition med förslag till lagar om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning samt om ändring av 14 och 19 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (RP 147/2005 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet och förvaltningsutskottet lämnat utlåtande i ärendet (GrUU 46/2005 rd och FvUU 24/2005 rd). Utlåtandena har bifogats betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Matti Setälä, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Asko Välimaa, justitieministeriet
- överinspektör Keijo Suuripää, inrikesministeriet
- generaldirektör Jan Heino, Forststyrelsen
- styrelsens vice ordförande Urho Tervonen, Kainuun riistanhoitopiiri
- byråchef Olli Hakkarainen, staben för gränsbevakningsväsendet
- ombudsman Raimo Vajavaara, Jägarnas centralorganisation.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- jakt- och fiskeövervakare Aimo Tervämäki, Forststyrelsen
- jakt- och fiskeövervakare Jaakko Saaristo, Forststyrelsen.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning. Lagen gäller Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning på statens områden i Forststyrelsens besittning. I lagen föreslås ingå bestämmelser om jakt- och fiskeövervakningens syfte, jakt- och fiskeövervakningsuppgiften, organiseringen av jakt- och

fiskeövervakningen, behörighetsvillkoren och befogenheterna för de tjänstemän som utför jakt- och fiskeövervakning, villkoren för utövning av befogenheterna och tillsynen över verksamheten. Lagen ingriper inte i de befogenheter som andra myndigheter har på statens områden i Forststyrelsens besittning. Genom denna propo-

sition ändras dessutom 14 och 19 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2006.

Grundlagsutskottets utlåtande

I utlåtandet går grundlagsutskottet in på organisationen av jakt- och fiskeövervakningen, jakt- och fiskeövervakarnas befogenheter, 3—11 § i lagförslaget, förundersökningsbefogenheterna samt ordningsbot och straffanspråk. Grundlags-

utskottet anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men det första lagförslaget bara om utskottets konstitutionella anmärkningar till 7 § 1 mom. beaktas på behörigt sätt.

Förvaltningsutskottets utlåtande

I utlåtandet diskuterar förvaltningsutskottet bl.a. organisationen av jakt- och fiskeövervakningen och jakt- och fiskeövervakarnas befogenheter. Förvaltningsutskottet tillstyrker lagförslagen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

I överensstämmelse med motiven till propositionen påpekar utskottet att det i Lapplands, Uleåborgs och östra Finlands län på grund av markägandet finns stora områden där frestelsen är stor att bedriva tjuvskytte och fiske utan tillstånd. Merparten av markområdena innehas av Forststyrelsen, skogsbolag och andra företag eller organisationer. Det finns ett välutbyggt nät av skogsvägar, vilket gör det lättare att röra sig där och bedriva olovlig jakt till exempel från bilar. Utskottet påpekar särskilt att jakt- och fiskebrotten på senare år har fått allt fler professionella drag. Följaktligen är det viktigt att Forststyrelsen satsar på att utveckla sin egen jakt- och fiskeövervakning.

Innan lagen om Forststyrelsen (1378/2004) trädde i kraft den 1 januari 2005 ingick jakt- och fiskeövervakning inte i Forststyrelsens lagfästa offentliga förvaltningsuppdrag, framhåller utskottet. I stället fick Forststyrelsen ett samhälleligt serviceuppdrag årligen i samband med att riksdagen behandlade statsbudgeten. Jakt- och fiskeövervakarnas befogenheter baserade sig då och baserar sig fortfarande på särskilda polisbefogenheter som inrikesministeriet utfärdar för fem år i sänder med stöd av polislagen. De gällande befogenheterna går ut den 31 december 2005. I en lag om Forststyrelsen (1378/2004) som trädde i kraft den 1 januari 2005 ingår jakt- och fiskeövervakning som en lagstadgad offent-

lig förvaltningsuppgift för Forststyrelsen. Enligt en hänvisningsbestämmelse ska det föreskrivas särskilt genom lag om jakt- och fiskeövervakning. I den föreliggande propositionen ingår bestämmelser om detta. För att säkerställa tillgången till adekvata uppgifter om jakt- och fiskeövervakning föreslår regeringen ändringar i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

Den föreslagna lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning har bestämmelser om syftet med övervakningen, principerna för jakt- och fiskeövervakning, tjänstemän som utför övervakningen och om deras behörighetsvillkor, befogenheter och villkoren för att utöva befogenheterna. Dessutom ingår bestämmelser om tillsynen över verksamheten. Utskottet påpekar att den föreslagna jakt- och fiskeövervakningen inte bara innebär en snäv övervakning av att jakt- och fiskebestämmelserna följs. Dessutom gäller bestämmelserna uppföljning, rådgivning och övervakning vid användningen av andra områden som är i Forststyrelsens besittning. I uppdraget ingår också allmän övervakning av Forststyrelsens skogstillgångar och annan egendom, bland annat för att förebygga stöld och skadegörelse.

Jakt- och fiskeövervakningen är placerad vid enheten för offentliga förvaltningsuppdrag som är den enhet vid Forststyrelsen som har hand om offentliga förvaltningsuppdrag. För uppdraget ska enheten ha ett behövligt antal jakt- och fis-

keövervakare med polisutbildning. De ska vara anställda i tjänsteförhållande. Vid sidan av polisutbildningen krävs det också förtrogenhet med jakt- och fiskeövervakning. Övervakarna ska ha oklanderliga levnadsvanor, föreskriver lagen. Styrningen av och tillsynen över jakt- och fiskeövervakningen ingår i vildmarkschefens ansvarsområde. Vildmarkschefen arbetar vid enheten för offentliga förvaltningsuppgifter.

Med hänvisning till motiven i propositionen och övrig information anser utskottet förslaget vara nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med följande ändringsförslag.

Detaljmotivering

1. Lag om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

7 §. Vad gäller äventyrande av jakt- och fiskeövervakningen i 7 § 1 mom. är bestämmelsen alltför allmänt formulerad för att tjäna som grund för säkerhetsvisitationer, anser grundlagsutskottet i sitt utlåtande. Lagrummet är följaktligen problematiskt med avseende på 7 § 1 och 3 mom. i grundlagen, särskilt med avseende på de allmänna villkoren för begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna. Grundlagsutskottet anser att bestämmelsen om äventyrande av jakt- och fiskeövervakningen antingen måste strykas i 7 § 1 mom. eller ersättas med en mer ingående bestämmelse. Jord- och skogsbruksutskottet föreslår att äventyrande av jakt- och fiskeövervakningen inte ska nämnas som kriterium för säkerhetsvisitationer. Kvar i bestämmelsen blir bland annat uttrycket "människor utsätts för fara", vilket inte bara avser jakt- och fiskeövervakarnas säkerhet utan också eventuella andra närvarande personers säkerhet.

För att öka den lagtekniska tydligheten föreslår grundlagsutskottet att bestämmelserna i 7 § 2 och 3 mom. om befogenheter vid övervakning av ratt- och roderfylleri lyfts ut och bildar en fristående paragraf. Detta är motiverat eftersom momenten inte gäller säkerhetsvisitationer såsom paragrafrubriken anger. Med hänvisning till

grundlagsutskottets motiv föreslår jord- och skogsbruksutskottet att 2 och 3 mom. lyfts ut och bildar nya 8 § 1 och 2 mom.

8 § (Ny). Med hänvisning till det som sägs under 7 § föreslår utskottet en ny paragraf som bildas av bestämmelserna i 7 § 2 och 3 mom. Följaktligen ändras paragrafnumreringen i 8—20 §, som blir 9—21 §. Utskottet föreslår att paragrafen rubriceras Åtgärder vid rattfylleri och fylleri i sjötrafik.

17 § (18 §). Med hänvisning till 8 § ovan föreslår utskottet att 1 mom. får en hänvisning till 8 § och att paragrafhänvisningarna ses över.

20 § (19 §). Med hänvisning till information som inkommit anser utskottet det nödvändigt att föreslå att normgivningsbemyndigandet kompletteras med att det genom förordning kan meddelas närmare bestämmelser också om rätt att gripa enligt 6 §, rattfylleri och fylleri i sjötrafik enligt 8 §, rätt att använda maktmedel enligt 10 § och om skjutvapen som lämpar sig för avlivning av djur och annan utrustning för maktmedel och skydd som ingår i jakt- och fiskeövervakarnas utrustning samt nödvändig utrustning för jakt- och fiskeövervakning. Dessutom föreslår utskottet att numreringen i hänvisningarna ändras i överensstämmelse med paragrafnumreringen ovan. I utredning till utskottet sägs det i fråga om skjutvapen som lämpar sig för avlivning av djur enligt 12 § 2 mom. att det bör föreskrivas genom förordning av statsrådet att med vapen i detta fall avses ett lämpligt handvapen. Nödvändig utrustning för jakt- och fiskeövervakning kan bland annat vara radiotelefon, skyddsväst, gassläckare, batong och handfängsel. Dessutom är det på sin plats att övervakarna har en lämplig uniform som visar vilken ställning de har.

Vidare anser utskottet det lämpligt att föreslå att statsrådets respektive jord- och skogsbruksministeriets normgivningsbemyndiganden bildar fristående moment. Beträffande jord- och skogsbruksministeriets normgivningsbemyndigande föreslår utskottet dessutom med hänvisning till inkommen utredning att bestämmelsen (nytt 2 mom.) föreskriver att ministeriet har rätt

att utfärda nödvändiga tekniska föreskrifter om hur jakt- och fiskeövervakarna ska bära sin maktmedelsutrustning. Skjutvapen ska inte få bäras synligt utan de måste vara dolda under kläderna, i ett fordon eller i annan utrustning så att de inte kan observeras av utomstående. Detsamma gäller annan utrustning med anknytning till maktmedel, till exempel gassläckare, handfängsel och batong om det med hänsyn till redskapens karaktär är möjligt.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår jord- och skogsbruksutskottet

att lagförslag 2 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1 godkänns med följande ändringar:

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—6 §
(Som i RP)

7 §

Säkerhetsvisitation

När en person grips eller ett fordon stoppas i enlighet med 6 §, har jakt- och fiskeövervakaren rätt att kroppsvisitera den som åtgärden gäller och granska fordonet, om det är nödvändigt för att säkerställa att personen inte medför eller fordonet inte innehåller vapen, föremål eller ämnen med vilka (*utesl.*) människor utsätts för fara eller naturen orsakas betydande skada.

(2 och 3 mom. *utesl.*)

8 § (Ny)

Åtgärder vid rattfylleri och fylleri i sjötrafik

Om det vid ett enskilt jakt- och fiskeövervakningsuppdrag utgående från en persons uppträdande och andra omständigheter finns anledning att misstänka att föraren av ett motordrivet

fordon eller den som manövrerar en vattenfarkost eller som i en vattenfarkost sköter en uppgift som väsentligt påverkar farkostens trafiksäkerhet är så påverkad av alkohol att han eller hon kan äventyra den allmänna säkerheten, kan jakt- och fiskeövervakaren ålägga denna person att lämna utandningsprov.

Om det med stöd av ett prov som avses i 2 mom. eller på grund av andra omständigheter finns grundad anledning att misstänka att föraren av ett motordrivet fordon har gjort sig skyldig till rattfylleri enligt 23 kap. 3 § i strafflagen (39/1889) eller att den som manövrerar en vattenfarkost eller som i en farkost sköter en uppgift som väsentligt påverkar vattenfarkostens trafiksäkerhet har gjort sig skyldig till fylleri i sjötrafik enligt 23 kap. 5 § i strafflagen, har jakt- och fiskeövervakaren rätt att hindra dessa personer från att fortsätta köra eller från att sköta sina uppgifter. Jakt- och fiskeövervakaren skall då vid behov se till att alla som varit i fordonet eller farkosten tryggt kan ta sig bort från området.

9—16 (8—15) §
(Som i RP)

17 (16) §

Händelserapport

För att parternas rättsskydd skall kunna förbättras och med tanke på tillsynen över jakt- och fiskeövervakningen skall jakt- och fiskeövervakaren ge en händelserapport om gripande enligt 6 §, säkerhetsvisitation enligt 7 §, åtgärder vid rattfylleri och fylleri i sjötrafik enligt 8 §, omhändertagande av egendom enligt 9 § och användning av maktmedel enligt 10 §.

(2—5 mom. som i RP)

18 och 19 (17 och 18) §
(Som i RP)

20 (19) §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas (utesl.) närmare bestämmelser som behövs om förfarandet vid utredande av identitet och gripande enligt 6 §, säkerhetsvisitation enligt 7 §, åtgärder vid rattfylleri och fylleri i sjötrafik enligt 8 §, omhändertagande enligt 9 §, användning av maktmedel enligt 10 § samt om skjutvapen enligt 12 § 2 mom. som lämpar sig för avlivning av djur och om andra maktmedels- och skyddsredskap som ingår i jakt- och fiskeövervakarnas utrustning samt om nödvändig utrustning för jakt- och fiskeövervakning.

Genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärdas nödvändiga tekniska bestämmelser om tjänstetecken enligt 3 § 3 mom., händelserapporter enligt 17 § och om hur jakt- och fiskeövervakare skall bära maktmedelsredskap. (Nytt 2 mom.)

21 (20) §
(Som i RP)

Helsingfors den 25 november 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Sirkka-Liisa Anttila /cent
vordf. Harry Wallin /sd
medl. Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kauppila /vänst
Esko Kiviranta /cent
Katri Komi /cent

Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Jari Leppä /cent
Reijo Paaianen /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Lasse Virén /saml
ers. Kimmo Tiilikainen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.

